

SBMIs remissvar avseende Remiss av Riksgäldskontorets redovisning av uppdrag om säkerheter för utvinningsavfall

SBMI är branschorganisationen för producenter och leverantörer av bergmaterial samt branschens underleverantörer. Föreningen samlar cirka 90 procent av den svenska bergmaterialindustrin. Bergmaterialindustrin producerar årligen cirka 100 miljoner ton bergmaterial i landets ca 1200 aktiva bergtäkter och har årligen cirka 100 miljöprövningar på MPD-nivå eller högre.

Sveriges Bergmaterialindustri (SBMI) har givits möjlighet att yttra sig över remissen av Riksgäldskontorets redovisning av uppdrag om säkerheter för utvinningsavfall.

Sammanfattning av SBMIs synpunkter

- Riksgälden har inom ramarna för uppdraget gjort avgränsningen: "Riksgälden har tolkat utvinningsverksamheter till att omfatta verksamhet för gruvdrift eller gruvanläggning för brytning, provbrytning, bearbetning eller anrikning (gruvverksamhet)." SBMI gör utifrån denna avgränsning tolkningen att förslaget INTE avses omfatta täktverksamheter.
- SBMI tillstyrker den avgränsning som riksgälden gjort.
- SBMI föreslår att avgränsningen förtydligas så det inte kan missförstås att förslaget kan omfatta andra verksamheter än verksamhet för gruvdrift eller gruvanläggning för brytning, provbrytning, bearbetning eller anrikning.
- SBMI föreslår att lämplig myndighet ska få i uppdrag att i även i vägledning och handläggarstöd förtydliga denna avgränsning, så den avsedda processen blir tydlig för verksamhetsutövaren, prövningsmyndigheten och tillsynsmyndigheten.
- Mot bakgrund att förslaget INTE omfattar täktverksamheter tillför SBMI inga detaljerade kommentarer avseende innehållet i Riksgäldens förslag.
- OM riksgäldens förslag om hantering av ekonomisk säkerhet för hantering av utvinningsavfall i vissa fall kommer att tillämpas även för täktverksamheter är konsekvensanalysen otillräcklig, och behöver kompletteras. Den konsekvensanalys som genomförts inom ramarna för uppdraget baseras på ett tiotal fall av ansökningar om gruvtillstånd. Den genomförda konsekvensanalysen avspeglar inte konsekvenserna för täktverksamheter.

SBMI har i tidigare remissförfaranden i denna fråga framfört följande:

- En bergtäkt i ett område med geologiskt gynnsamma förutsättningar genererar inte något utvinningsavfall, och kan därmed inte anses omfattas av kravet på en avfallshanteringsplan för utvinningsavfall. Situationen kan vara annorlunda för naturstenstäkter (ca 50 st i Sverige).
- SBMI avstyrker förslaget om att införa en särskild ekonomisk säkerhet för hantering av utvinningsavfall för täktverksamheter som genererar utvinningsavfall. Täktverksamheter omfattas redan av en ekonomisk säkerhet för efterbehandling, och eventuell hantering av utvinningsavfall bör kunna omfattas av den redan befintliga säkerheten.

Avgränsning som helt fokuserar på gruvverksamhet

I stycket 1.3 om avgränsningar anger riksgälden att "Enligt uppdraget ska Riksgälden lämna författningsförslag för utvinningsverksamheter med krav på avfallshanteringsplan. Riksgälden har tolkat utvinningsverksamheter till att omfatta verksamhet för gruvdrift eller gruvanläggning för brytning, provbrytning, bearbetning eller anrikning (gruvverksamhet). Detta mot bakgrund av att det är i mål om tillstånd för gruvverksamhet som Riksgälden enligt de nya bestämmelserna i miljöbalken har till uppgift att yttra sig till prövningsmyndigheten (detta avser mark- och miljödomstolen)."

SBMI tolkar detta som att täktverksamheter INTE omfattas av förslaget om särskild säkerhet för utvinningsavfall.

Inom ramarna för uppdraget har riksgälden genomfört samråd med Svemin. Något samråd har inte genomförts med SBMI eller någon annan representant för täktbranschen. Detta är helt i sin ordning om regelverket tillämpas så som avsett så det endast omfattar verksamhet för gruvdrift eller gruvanläggning för brytning, provbrytning, bearbetning eller anrikning (gruvverksamhet).

- ➔ SBMI tillstyrker den avgränsning av uppdraget som riksgälden gjort. SBMI anser att det inte är relevant att tillföra denna omfattande process för hanteringen av en särskild ekonomisk säkerhet för hantering av utvinningsavfall från en bergtäkt. Främst av följande två skäl:
1. En bergtäkt i ett område med geologiskt gynnsamma förutsättningar genererar inte något utvinningsavfall.
 2. Täktverksamheter omfattas redan av en ekonomisk säkerhet för efterbehandling, och eventuell hantering av utvinningsavfall bör kunna omfattas av den redan befintliga säkerheten.

SBMI tvingas dock göra en reservation, då erfarenheten visat att trots att regelverket utformats för gruvbranschen, så har det i några fall tillämpats även för täktverksamheter.

Om riksgäldens förslag om hantering av ekonomisk säkerhet för hantering av utvinningsavfall i vissa fall kommer att tillämpas på täktverksamheter behöver konsekvensanalysen kompletteras för att även omfatta täktverksamheter. Antalet täktärenden är löpande betydligt större än antalet gruvtillståndsärenden. Den konsekvensanalys som genomförts inom ramarna för uppdraget baseras på ett tiotal fall av ansökningar om gruvtillstånd. Detta underlag omfattar i stort sett samtliga prövningar om gruvtillstånd som genomförts under den aktuella perioden. Antalet prövningar om täkttillstånd är betydligt större (Ca 100 om året). Riksgäldens förslag innebär en omfattande administrativ hantering vilket med all säkerhet skulle leda till ökade kostnader för ballastproduktion, vilket inte är önskvärt, särskilt inte i nuvarande konjunkturläge.

Den konsekvensanalys Riksgälden genomfört inom ramarna för uppdraget omfattar inte täktverksamheter. OM riksgäldens förslag om hantering av ekonomisk säkerhet för hantering av utvinningsavfall i vissa fall riskerar att tillämpas även för täktverksamheter är konsekvensanalysen otillräcklig, och behöver kompletteras.

Täkttillstånd har i de flesta fall inte krav på avfallshanteringsplan

Av de ca 1200 aktiva täkttillstånd för bergtäkter som finns så är det ett mycket litet antal som i sina tillståndsvillkor har krav om att upprätta en avfallshanteringsplan, och i de fall där avfallshanteringsplan trots allt tagits fram har planen tagits fram som helgardering för att det vid prövningen bedömts som en risk att domstolen gör tolkningen att även täktverksamheter ska omfattas av regelverket för utvinningsavfall. Även i de fall där avfallshanteringsplan för

utvinningsavfall tagits fram har den sökande alltså i grunden oftast ansett att verksamheten inte bör omfattas av kravet på en avfallshanteringsplan för utvinningsavfall.

Tillståndsgivande myndighet har då de beslutat om täktillstånd utan krav om att upprätta en avfallshanteringsplan för utvinningsavfall gjort detta utan att aktivt ta ställning till detta i skrift i domen. Detta har lett till att tydlig explicit vägledning saknats.

Landets naturstenstäkter har i många fall avfallshanteringsplan för utvinningsavfall, då de genererar överskottsmaterial i större utsträckning än ballasttäkter. I många fall används överskottsmaterialet vid naturstenstäkter till produktion av ballastprodukter, och bör i del flesta fall kunna klassas som biprodukter.

Förtydligande av rättspraxis väntas

SBMI har under flera år försökt få detta förtydligat i överinstans, men tidigare har inte PT beviljats. Under 2023 har ett täktärende som tydligt tar upp frågan om utvinningsavfall beviljats prövningstillstånd i MÖD. Domen förväntas meddelas under november 2023. Förhoppningsvis kommer denna dom att förtydliga rättspraxis i denna fråga.

SBMI önskar återkomma med kompletterande kommentarer till riksgäldens förslag efter att denna dom meddelats, om utfallet av domen på något sätt påverkar förutsättningarna för hur frågan om utvinningsavfall för täkter ska bedömas.

- ➔ SBMI önskar återkomma med kompletterande input till riksgäldens förslag om hanteringen av en särskild säkerhet för hanteringen av utvinningsavfall efter att denna dom meddelats.

Stockholm 2023-11-03

Mårten Sohlman
VD SBMI

Lisa Sennström
Hållbarhetschef